

Sygn. akt IV CSK 586/13

POSTANOWIENIE

Dnia 27 marca 2014 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Barbara Myszka

w sprawie z powództwa M. S. i B. S.
przeciwko J. S.
o zapłatę,
na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej
w dniu 27 marca 2014 r.,
na skutek skargi kasacyjnej powodów
od wyroku Sądu Apelacyjnego w [...]
z dnia 19 kwietnia 2013 r., sygn. akt V ACa [...],

- 1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania,**
- 2. oddala wniosek radcy prawnego J. M. o przyznanie
od Skarbu Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej.**

UZASADNIENIE

Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c., Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli:

1. w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne,
2. istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów,
3. zachodzi nieważność postępowania lub
4. skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona.

Przytoczony przepis pozwala Sądowi Najwyższemu na wstępną, merytoryczną ocenę wniesionej skargi kasacyjnej i zbadanie, czy za jej rozpoznaniem przemawia interes społeczny, skarga kasacyjna bowiem jest środkiem prawnym funkcjonującym przede wszystkim w interesie publicznym, który z kolei przemawia za skoncentrowaniem się Sądu Najwyższego na sprawach najpoważniejszych i precedensowych.

Powodowie złożyli skargę kasacyjną od wyroku Sądu Apelacyjnego w [...] z dnia 19 kwietnia 2013 r. oddalającego ich apelację od wyroku Sądu Okręgowego w S. z dnia 15 listopada 2012 r., którym Sąd ten oddalił powództwo o zasądzenie od pozwanego na rzecz powodów solidarnie kwoty 600 000 zł tytułem dopłaty do ceny sprzedaży nieruchomości z dnia 27 kwietnia 2010 r. ewentualnie unieważnienia tej umowy oraz poprzedzającej ją umowy warunkowej z dnia 14 kwietnia 2010 r. Powołując się na podstawy określone w art. 398³ § 1 k.p.c. wnieśli o uchylenie zaskarżonego wyroku oraz wyroku Sądu pierwszej instancji, zniesienie postępowania przed Sądem pierwszej instancji i przekazanie sprawy temu Sądowi do ponownego rozpoznania ewentualnie uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Apelacyjnemu lub orzeczenie co do istoty sprawy zgodnie z żądaniem pozwu.

Uzasadniając wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania skarżący wskazali na przesłanki określone w art. 398⁹ § 1 pkt 2, 3 i 4 k.p.c. Twierdzili, że w sprawie istnieje potrzeba wykładni przepisu art. 388 § 1 k.c.

i wyjaśnienia znaczenia użytych w nim pojęć: „przymusowe położenie” i „rażącym stopniu” oraz rozstrzygnięcia kwestii, czy zawarcie przez stronę umowy pożyczki na wysoki procent z przewłaszczeniem na zabezpieczenie nieruchomości może świadczyć o przymusowym położeniu tej strony, podobnie jak udanie się do lombardu ze świadomością konieczności przyjęcia zaproponowanych warunków, i czy o rażącej dysproporcji świadczeń można mówić tylko wtedy, gdy cena uzyskana ze sprzedaży nieruchomości jest co najmniej dwukrotnie niższa od jej wartości rynkowej, czy też różnica ta powinna być badana w każdym przypadku indywidualnie. Wskazali na naruszenie art. 386 § 2 w związku z art. 379 pkt 5, art. 214 § 1 i art. 391 § 1 k.p.c. i podnieśli, że zaskarżony wyrok został wydany w warunkach nieważności postępowania na skutek nieuwzględnienia przez Sąd Apelacyjny nieważności postępowania przed Sądem pierwszej instancji, spowodowanej pozbawieniem ich możliwości obrony swych praw przez oddalenie wniosku o odroczenie rozprawy wyznaczonej na dzień 15 listopada 2012 r. i pominięcie dowodu z przesłuchania stron. Zarzucili też, że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona, ponieważ zaskarżony wyrok został wydany z rażącym i oczywistym naruszeniem przepisów postępowania.

W nawiązaniu do wskazanych przesłanek trzeba podkreślić, że w art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c. chodzi o potrzebę wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie, w związku z czym strona powołująca się na tę przesłankę powinna wykazać, że przepisy potrzebne do rozstrzygnięcia skargi kasacyjnej wywołują poważne wątpliwości interpretacyjne, wyjaśnić, na czym one polegają i przytoczyć argumenty prowadzące do rozbieżnych ocen albo wykazać, że przepisy te wywołują rozbieżności w orzecznictwie sądów. Trzeba dodać, że muszą to być wyłącznie wątpliwości poważne, czyli wykraczające poza poziom zwykłych wątpliwości prawnych, które powstają niemal w każdym procesie decyzyjnym. Wymaganiu temu skarżący nie zadośćuczynili. Należy zauważyć, że przepis art. 388 § 1 k.c. był już niejednokrotnie przedmiotem wykładni Sądu Najwyższego, czego przykładem są wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 28 stycznia 1974 r., I CR 819/73, nie publ., z dnia 11 października 1973 r., I PR 388/73, nie publ., z dnia 24 listopada 1998 r., I CKN 667/97, nie publ., z dnia 27 lipca 2000 r., IV CKN 85/00, OSP 2001, nr 3, poz. 48,

z dnia 14 listopada 2001 r., II CKN 614/00, nie publ., z dnia 12 marca 2004 r., II CK 39/03, nie publ., z dnia 27 września 2005 r., V CK 191/05, nie publ., z dnia 8 października 2009 r., II CSK 160/09, nie publ., z dnia 14 stycznia 2010 r., IV CSK 432/09, nie publ. i z dnia 9 września 2010 r., I CSK 69/10, nie publ.

U podstaw zarzutu nieważności postępowania legło zapatrywanie skarżących, że Sąd pierwszej instancji pozbawił ich możliwości obrony swych praw przez to, że nie uwzględnił wniosku o odroczenie rozprawy wyznaczonej na dzień 15 listopada 2012 r. i pominął dowód z przesłuchania stron. Uszło uwagi skarżących, że nieobecność strony, której prawidłowo zostało doręczone wezwanie, uzasadnia odroczenie rozprawy tylko wtedy, gdy będzie można przyjąć, iż nieobecność ta została spowodowana nadzwyczajnym wydarzeniem lub inną znaną sądowi przeszkodą, której nie można przezwyciężyć. Okoliczność, że skarżący wyjechał w celu poszukiwania pracy nie może być uznana za nadzwyczajne wydarzenie ani inną przeszkodę, której nie można przezwyciężyć. Na okoliczność tę powołał się zresztą tylko powód, natomiast powódka w ogóle nie usprawiedliwiała swojej nieobecności. W tej sytuacji zarzut obraży art. 214 k.p.c. trzeba uznać za pozbawiony racji. Co się zaś tyczy pominięcia dowodu z przesłuchania stron, to było ono konsekwencją niestawiennictwa powodów. Strona, która nie stawia się na rozprawę, podejmuje ryzyko, że sąd pominie dowód z jej przesłuchania. Nie można więc skutecznie stawiać Sądowi pierwszej instancji zarzutu naruszenia art. 299 k.p.c. Poza tym o nieważności postępowania z powodu pozbawienia strony możliwości obrony swych praw nie można mówić w sytuacji, w której strona na skutek własnego działania nie skorzystała z przysługujących jej uprawnień procesowych.

Oczywista zasadność skargi kasacyjnej, o której mowa w art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c., zachodzi tylko wtedy, gdy dla przeciętnego prawnika z samej treści skargi – bez pogłębionej analizy i jurydycznych dociekań – w sposób jednoznaczny wynika, że wskazane w niej podstawy zasługują na uwzględnienie. Skarżący, powołując się na przesłankę przewidzianą w art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. powinien wykazać oczywistą zasadność skargi kasacyjnej przejawiającą się kwalifikowanym charakterem naruszenia przepisów prawa (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 10 stycznia 2003 r., V CZ 187/02, OSNC 2004, nr 3, poz. 49).

Analiza wywodów zawartych w uzasadnieniu skargi kasacyjnej prowadzi do wniosku, że skarżący nie wykazali tak rozumianej przesłanki z art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. Trzeba zauważyć, że zarzuty naruszenia prawa materialnego zostały sformułowane w oderwaniu od stanu faktycznego stanowiącego podstawę zaskarżonego wyroku oraz że podniesiony zarzut obraży art. 233 § 1 k.p.c. nie może odnieść zamierzonego skutku, ponieważ zarzuty dotyczące ustalenia faktów lub oceny dowodów nie mogą być podstawą skargi kasacyjnej (art. 398³ § 3 k.p.c.).

Konkludując trzeba stwierdzić, że w sprawie nie zachodzą wskazane przez skarżących przesłanki z art. 398⁹ § 1 pkt 2, 3 i 4 k.p.c.

Z tych względów Sąd Najwyższy na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c. odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania i oddalił wniosek radcy prawnego J. M. o przyznanie mu kosztów nieopłaconej pomocy prawnej, w postępowaniu kasacyjnym bowiem nie był on już pełnomocnikiem powodów ustanowionym z urzędu. Zgodnie z uchwałą składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 5 czerwca 2008 r., III CZP 142/07, której nadano moc zasady prawnej (OSNC 2008, nr 11, poz. 122), zwolnienie od kosztów sądowych w sprawie, przyznane w postępowaniu przed sądem powszechnym, nie obejmuje postępowania kasacyjnego, a pełnomocnictwo procesowe nie obejmuje z samego prawa umocowania do wniesienia skargi kasacyjnej i udziału w postępowaniu kasacyjnym. W niniejszej sprawie radca prawny J. M. był pełnomocnikiem powodów ustanowionym z urzędu w postępowaniu przed Sądami pierwszej i drugiej instancji (k. 82 i 85). W postępowaniu kasacyjnym legitymował się już pełnomocnictwem udzielonym mu przez powodów (k. 334), w związku z czym postępowanie o ustanowienie dla powodów pełnomocnika z urzędu w postępowaniu kasacyjnym zostało umorzone (k. 347).

[aw]

es